

Zou het nu gaan gebeuren? . . . Het kan binnenkort wel

Iemand heeft eens gezegd, dat als de kerk van Christus hier of daar ondergaat, dit vóór alles z'n oorzaak vindt in het feit, dat in de gezinnen de jeugd niet werd onderwezen in Gods Woord. Ik ben het daarmee van harte eens! Als in de gezinnen het leven en dus het gesprek hun motief en inhoud niet vinden in den dienst des Heeren, gaat het met de jeugd, naar den mensch gesproken, onherroepelijk mis. Nooit kunnen school en kerk goed maken wat het gezin bedierf. Te minder, nu de zeer gevarieerde en geraffineerde werking van den „geest dezer eeuw" rusteloos naar onze jongens en meisjes uitgaat en ze langs allerlei kanalen vergiftigt en ongeschikt en onwillig maakt voor den dienst van God.

Het is daarom een benauwend verschijnsel, dat in onze gezinnen van het trouwe, geduldige inleiden van de kinderen in het Woord van God zoo bitter weinig terecht komt. Hoeveel gezinnen zijn er, waar dagelijks, al is het maar met enkele woorden, op de beteekenis en de bedoeling van het aan tafel gelezen Schriftgedeelte wordt gewezen? Waar bespreken vader of moeder de taak, welke de kinderen voor de catechisatie werd opgegeven? Waar wordt voortdurend gesproken over den Heere Jezus, het Woord van God, de kerk en haar strijd, de strikken van Satan en de zonde in al haar vormen? En — is dat niet het voornaamste wat de ouders in hun leven hebben te doen, daarenboven ook het mooiste? Zóó alleen gaat de werkelijkheid van Gods werk, van zijn verlossing, van genade en zonde, van kerk en koninkrijk voor onze jongens en meisjes leven. Men spreekt van „voortgaande reformatie" — ik geloof, dat het onderwijs in de voorzeide leer door de ouders in huis het eerste en voornaamste punt daarvan moet zijn.

Nu weet ik wel, dat dit voor heel veel ouders een moeilijke opgave is. Ze zeggen dan ook dat ze het niet kunnen. Het argument „geen tijd" noemen we maar niet. Want dat is natuurlijk, ja, laten we het maar dadelijk zeggen: een leugen.

Aan die beangstigende situatie van de reeds eeuwen lang door de kerken getuichte huiscatechisatie moest ik denken toen ik een prospectus kreeg, welks inhoud me zeer verblijdde!

Het is 'n prospectus, dat Ds Van Oene van Schiedam aan de Kerkeraden rondzond.

In dat prospectus vertelt Ds Van Oene, dat zijn collega, Ds Vonk, een verklaring van den catechismus heeft geschreven. Als je dat leest, denk je eerst: Er kan nog meer bij! We krijgen zoowat elk jaar een nieuwe verklaring! — Maar gelukkig heeft Ds Van Oene bij zijn prospectus ook een proefje van die verklaring gevoegd. Nu weet je zoo ongeveer wat komen zal. Trouwens: de naam van den Schrijver van de twee boeken over Het Huisbezoek en den nooit drogen en saanen Redacteur van De Vrije Kerk zegt ook wel wat!

Na de proeve te hebben doorgelezen met innig genot en groote dankbaarheid, zeg ik zonder eenige aarzeling: dat is nu net wat onze jongens-en-meisjes-van-de-catechisatie thuis noodig hebben! Want wat Ds Vonk geeft is in één woord prachtig. Het is werkelijk een eenvoudige, echt Schriftuurlijke en zéér, zéér boeiende verklaring van den ouden Heidelberg. Neen, het boek van Ds Vonk is niet een catechisatie-leerboek. Dat moet kort, beknopt zijn. Dat is aangewezen op de mondelinge toelichting, de viva vox van den catecheet. Neen, Ds Vonk schreef een boek, dat een leesboek — ik gebruik dit woord alleen maar als een lof — over den catechismus genoemd kan worden. Als je dit boek langzaam leest en geniet, hoor je Ds Vonk over den Catechismus vertellen, levend, warm, recht op den man af. Je wordt permanent gepakt door zijn puntige typeeringen en rake uitbeeldingen. Je ziet wat hij je met zijn woorden voorschijnt aan Schriftuurlijke schoonheden uit den ouden Heidelberg.

Ik ben er diep van overtuigd: dit boek moeten nu alle catechisanten hebben! Daaruit moeten ze nalezen, nagenieten, wat op de catechisatie werd verteld. Dit boek moeten ze zich eigen maken. Ze moeten het meenemen het leven in en het leven door! Comrie vertelt ergens met weemoed, dat, in wat hij al den ouden tijd noemt, de Institutie van Calvijn en de Handelingen van de Dordtsche synode de huisboeken waren in de gereformeerde gezinnen. Zie, zóóiets moet nu dit boek van Ds Vonk ook worden. Want zóó zullen de jonge leden der kerk ingeleid worden in den Catechismus. De Catechismus, waarvan Calvijn eens aan een engelschen Hertog schreef: „Geloof mij, mijnheer, de kerk van God kan niet staande blijven zonder catechismus. Wanneer gij een gebouw gaat optrekken, dat van langen duur zal zijn en wel dadelijk in verval raakt, zoo zorg ervoor, dat de kinderen onderwezen worden aan de hand van een goeden catechismus, die hun in het kort leert wat het ware christendom beteekent!"

Misschien vindt U, lezer, het vreemd, dit ik in verband met dit boek 'n prospectus van Ds Van Oene noemde.

Indedaad, dit is wat vreemd. Maar het is ook mooi! De zaak zit zoo.

Het catechismus-boek van Ds Vonk wordt een heele turf. Liefst 800 pagina's compres gedrukt! Zoo'n boek kost momenteel in den winkel zeker 12 à 15 gulden! Nu begrepen Ds Vonk en zijn collega natuurlijk heel goed, dat deze prijs voor velen, voor de meesten zelfs, véél te hoog is. En dat zoo het ideaal: elke catechisant moet dit boek hebben, in geen geval in vervulling kon gaan.

Daarom hebben zij een manier uitgedacht om het boek tegen een zéér lagen prijs aan alle gegadigden ter beschikking te kunnen stellen. Zij brengen het boek daarom niet in den handel. Ze vragen door middel van de genoemde circulaire wie het boek zou willen hebben, laten dan het bestelde aantal drukken en alle bestellers ontvangen het dan voor den kostprijs. Wanneer nu het aantal exemplaren, dat minimaal nodig is om dit boek te kunnen laten drukken, wordt besteld, bedraagt de prijs van dit stevig gebonden boek niet meer dan f 5.90. Wordt het getal bestellingen hooger, dan kan de prijs zelfs zakken tot f 5.—. Het spreekt vanzelf dat deze prijs voor dit boek belachelijk laag is!

Ik schrijf dit artikeltje nu in de hoop, dat de vurige wensch der Dordtsche vaders, ja, het was méér dan een wensch, het was een kerkelijke ordinantie, deze ordinantie n.l., dat de ouders hun kinderen thuis in

EXHIBEEREN

In ons nummer van 20 Mei gaven we enkele korte opmerkingen aan het adres van dr J. Hoek, die werkelijk meende, dat dr F. L. Bos kon dienen als steun voor de in 1944 bindend verklaarde formules. Nu, als persoon steunt dr Bos, die immers net zoo is gaan „belijden", die formule. Maar zijn argumenten dié zijn weer een ding apart. En die hebben ons nog steeds niets kunnen zeggen.

In dat korte stukje merkte ik op, dat volgens art. 33 der Belijdenis de sacramenten aan onze uiterlijke zinnen „VOORSTELLEN" (latijn: exhibere) wat God buiten ons doet, zoowel als wat Hij in ons doet. Hij heeft namelijk beloofd, niet alleen maar over ons hoofd heen te werken, maar ook beloofd in ons te werken. De sacramenten nu beteekenen (beelden af, geven een voorstelling van) de inhouden van Gods beloften; ze moeten dus met al het beloofde zich bezig houden; dus niet alleen met wat buiten ons geschiedt, doch ook met wat in ons geschiedt. In de geloovigen n.l., in het volk van God. In de gemeente, die Hij waacht en reinigt, welk werk Hij volhoudt tot den jongsten dag toe.

Het latijnsche woord „exhibere" heb ik vertaald door „voorstellen", „een voorstelling geven van".

Nu kreeg ik een belangstellenden brief van een onzer lezers; ik weet niet of ik zijn naam mag noemen. Die wees mij op wat blijkens Kb. Assen door ds H. Bouma gezegd is over art. 33 der belijdenis. Dit laatste overigens is wel goed om te bewaren. Want ds Bouma is sindsdien gedecoreerd door den synodocratischen kerkeraad Assen (praeses o.a. ds D. Scheele te Assen), als hebbende met ds Bouma ingrijpende verschillen ter zake van de belijdenis.

Onze lezer merkt nu op, dat blijkens het verslag van ds Bouma's toespraak in de vergadering met den synodocratischen kerkeraad en dus ook met ds Scheele, ds Bouma het latijnsche woord uit art. 33 der Belijdenis (exhibere) eerst vertaalde, net als wij: n.l. met voorstellen, doch dat hij daarna een beetje verder ging, en toen ook als parafrase van „exhibere" het woord „praesentereen" gebruikte. Een poosje later ging ds Bouma nog een stapje verder, en gebruikte het woord „aanbieden". Waarbij door ds Bouma Calvijn werd aangehaald; de volgelingen van ds Scheele te Assen behoeven dus niet dadelijk te schrikken over zoo'n man, die door hun stad wordt geherbergd.

Als ik mijn lezer-correspondent nu goed begrijp (want er valt over alles en nog wat te praten, ook over het verband van „bondig en vast maken", grammatisch), dan wil hij van mij weten, of ik de opvatting van ds H. Bouma zie afwijken van de mijne in De Ref. van 20 Mei. M.a.w. of „exhibere" behalve voorstellen (een plaatje geven, een schilderijtje laten zien, een tekening geven, voor oogen stellen) ook kan beteekenen, wat ds Bouma daaraan vastknoopt, n.l. praesentereen, en aanbieden.

Nu behoef ik, meen ik, niet lang hierover te praten. Ten minste niet na mijn uitvoerige bespreking van het begrip „praesentereen" en „aanbieden" in mijn Catechismusverklaring, deel II. Ik heb aan ds Vellenga daarvan een exemplaar gezonden, toen het liep over het „aanbod"; en daar zijn, geloof ik, geen ongelukken van gekomen. Ik wil graag aan ds D. Scheele van Assen, die blijkbaar ds Bouma een heel gevaarlijk mensch vindt, en mij (vóór en na 20 Mei) natuurlijk minstens even erg, graag denzelfden dienst „praesentereen" als aan ds Vellenga. Eén briefkaartje, en het boek gaat naar Assen. Dan vindt ds Scheele evenals ds Bouma, die het wel weten zal, dáár de gronden,

den catechismus zouden onderwijzen, in vervulling zal gaan! Ik zie in gedachten al ouders met hun kinderen op een rustigen Zondagavond om de tafel zitten. Elk met het boek van Ds Vonk voor zich. Achter elk hoofdstuk plaatst Ds Vonk een aantal vragen, die uit het gelezene beantwoord kunnen worden. Wat kan het prachtig worden als men uitgaande van die vragen samen „de goddelijke waarheid" bespreekt. Wat kunnen dan de harten voor God en voor elkaar open gaan. Zulke avonden kunnen onder den zegen des Heeren hoogtepunten worden in het leven van onze opgroeiende jeugd. Avonden, die daarom nooit zullen worden vergeten.

Mijn toepassing van dit artikel moge zijn: schrijf direct een briefkaart naar Ds Van Oene, Rembrandtlaan 30a, Schiedam, en bestel voor al Uw kinderen en voor Uzelf, voor Uw familie in Amerika, kortom voor ieder, aan wie U een goede daad wilt doen, dit Vonkiaansche boek.

Maar — doe het dadelijk.

De sluitingstermijn voor de bestellingen is tot 15 Juli verlengd, C. VEENHOF.

Vervolgartikelen

Wegens noodzakelijke actueele copie, die deels reeds is blijven liggen, moeten enkele vervolgstukken wachten. K. S.

waarom ik meen, dat in de kerkelijke confessionele taal „aanbieden" altijd een gezags-element in zich bevat. Dat „praesentereen" hetzelfde doet, alweer: in de kerkelijke sfeer. Dát „aanbieden" niets heeft uit te staan met den salon: kan ik u dienen, mevrouw, een bonbonnetje, wat zal het zijn? En dat „praesentereen" niets heeft uit te staan met het voorhouden van den sigarettenkoker: een engelsche, of een egyptische, of een Virginia, meneertje? Wat zal het zijn, of doet u het liever niet? dan is het ook goed. Praesentereen beteekent hier: ambtelijk, en met gezag, voorstellen, voorleggen, zooals David, tegenover een brutalen rekel, die zijn broer beentje lichten wilde, haastig Salomo praesenteert als koning. Zoo praesenteerde Koningin Wilhelmina Koningin Juliana op het balkon van het Paleis. Leve de Koningin, riep Hare Majesteit. Voor Hare Majesteit. Niets te maken met: mag ik u voorstellen, die en die, aangenaam, aangenaam, Van „aanbieden" geldt hetzelfde; daar ligt de kracht en de scherpte van een ultimatum in. En ook bij diegenen, die — na geloofsbelijdenis — man voor man gezegd hebben, dat zij den ultimatum-stellenden God hebben geloofd en aangenomen, houdt toch nog het praesentereen of aanbieden altijd weer het gezags-element. Als de roomsche priester den ouwel, Christus' lichaam „toont", is dat ook een gezagshandeling.

Waar ik nu het sacrament noemde méde een soort van preek (niet alleen maar hoorbaar, zooals elken Zondag, maar ook zichtbaar, in een dramatischen vorm), daar is het vanzelf duidelijk, dat ik aan het „exhibere", al vertaalde ik dat door „voorstellen" het ambtelijk-bevelend-gebiedend element geenszins onthouden wil. Dat het dus wel degelijk, ook naar mijn meening, de wegen openhoudt naar en associaties heeft met: „aanbieden" en „praesentereen". Mits maar los van de sfeer van de Asser en Kamper salonnetjes, en in den fermien kerkelijken stijl. Christus oblatius! In de preek. In het sacrament. „Verhoogd": zichtbaar. Praesentereen is trouwens in de kerk ook wel elders bekend in dezen zin. Als de dominee bij de moeder van het gedoopte kindje komt kijken na zooveel daden, mag de baker, een nichtje, oma, mama zelf wel zeggen: wilt u eens kijken, wat 'n schat toch in de wieg? Dan kan men dan noemen: praesentereen in salonstijl. Maar ten doop praesentereen als kerkelijke handeling, dat beteekent: de vader als rechthebbend lid der kerk optredend in rechte, vordert den doop op voor zijn kind bij de commissie, daarvoor zitting houdende. Eigenlijk bij den kerkeraad. Een rechtshandeling. „In de poort".

Want als ik van de sacramenten, die preeken-met-een-luidspreker, zeg: het zijn op hun manier ook preeken, dan is daarmee het woord aanbieden vanzelf al geladen met gezagsgewicht.

We kunnen trouwens het latijnsche woord „exhibere" wel „aanvoelen", als we het eens nagaan in de belijdenisschriften.

En ook bijvoorbeeld, door eens te kijken, hoe de roomsche bijbelvertaling (Vulgata) het woord gebruikt. Onze belijdenissen zijn sterk anti-roomsch, maar kunnen met geen mogelijkheid haar woordkeus los maken van het spraakgebruik van den tijd, waarin ze zelf met Rome braken. Bepaalde woorden hebben nu eenmaal een zeker „aroma", dat men niet ééntwee-drie er van af kan halen met wat reformatie-benzine.

Welnu, de Vulgata gebruikt het woord „exhibere" in Matth. 26 : 53; Hand. 28 : 7; Rom. 6 : 13 en 16 en 19; Rom. 12 : 1; 2 Cor. 6 : 4; 7 : 11; 11 : 2; Ef. 5 : 27; Col. 1 : 22; Col. 1 : 28; 2 Tim. 2 : 15.